

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto Din 90—
za pol leta Din 45—

V upravi stane mesečno Din 7—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnštvo v Koparjevi ulici štev. 6 — Telefon uredništva štev. 50 — Telefon upravnštva štev. 328 —

CENE PO POŠTI:

za četrt leta Din 22:50
za en mesec Din 7:50

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane 50 p

Novo orientacijo!

Čas odločitve je prišel. Kakor vedno, ulegemo pravi trenutek tudi topot zamuditi. Pogodba med Nemčijo in Rusijo je največji dogodek po svetovni vojni. Voja je zrušila pruski imperializem in ruski carizem, dva krivca svetovnega klanja; verzajski mir je postavil na njuno mesto združeno francosko, angleško in ameriško buržoazijo za eksploatacijo sveta.

Amerika se je te koalicije po padcu Wilsona kmalu odrekla. Francija noče namreč vrniti Ameriki velikanskega vojnega dolga, pač pa iz Nemčije izžeti poslednji fenig, ne ozira se na to, da s tem slabi gospodarsko moč celega sveta. Ker mora taka politika vesti nujno do novega večjega poloma, je Amerika obrnila Evropi hrbet, češ, pokoljite se med seboj, če hočete; mi bomo svoj močnjček zadržali, vi se pa tepite za lastne solde, dokler bo kaj.

Anglija s srcem že davnej ni pri Franciji. Imperializem francoskih kapitalistov ji je morebiti še manj simpatičen nego nemški. Anglija rabi za vzpostavitev svoje industrije brezpogojnega miru v Evropi, dobro tržišče v Nemčiji in Rusiji ter konsolidirane razmere v vseh po vojni nastalih državah, ki jih Francija smatra za kasarne, v katerih se vežbajo rekruti za bodočo vojno, katera naj Franciji podvrže svet na razvalinah Nemčije. Če bi se pa francoska velesila zrušila, kaj ima Anglija izgubiti? Če bo tako modra kot doslej, nič, k večjem dobi lahko še kakšno francosko kolonijo. Kako trha je antanta, dokazuje genovska konferenca, ki je že zdaj obtičala v pesku.

Rusko-nemška zveza pa pomeni novo bodočnost za Evropo. Začel se je mirovni pohod ruske revolucije na zapad. Njena avantgarda je zdaj Nemčija. Turčija z velikanskim zaledjem vseh azijskih in afriških mohamedanskih držav je njen zvesti partner; Bolgarija je za dušo in telesom zrušen. Avstrija bo počakala samo še drugega močnejšega sunka v antanti, da se temu bloku pridruži, nakar bo meja rajha tekla po Karavankah. In kakor bi trenil, bodo vsa neresena ali nepravilno rešena vprašanja Evrope vstala zopet iz groba ter kričala po rešitvi: šlezjsko, gđansko, vzhodno-gališko, karpatorusko, besarabsko, trakijsko, macedonsko in še marsikatera druga, ki se danes zdijo enkrat za vselej rešena. In vse te duhove naj zagovori Lloyd George s svojimi programatičnimi govori ali pa Francija s svojimi bajonetmi?

Sicer je pa nova vojna blaznost. Že to je Nemčija bila sama, se Francija ni upala podvzeti kazenske ekspedicije, dasi je še letos z njo grozila. Danes, ko za Nemčijo stoji Rusija, se Nemčija temu lahko na glas smeje. Nova vojska pomeni svetovno revolucijo, ker ni danes enega samega trpina na tej zemlji, ki bi hotel braniti interese franc. kapitalizma proti ruskemu ali nemškemu delavcu. Antanta se bo morala z Rusijo in Nemčijo na najljubnejši način pogajati. In to ne more privedi do ničesar drugega nego do temeljite revizije mirovnih pogodb, do črtanja vseh reparacij in dolgov in do tega, da se popravijo mnogotere krivice, ki so se prizadele raznim narodom in narodnim skupinam s svojevoljno potegnjenjo črto po zemljepisni karti.

Naša država bi mogla od tega samo profitirati, da jo niso srbski centralisti zavzeli popolnoma v vode antante, tako da zdaj v tem toku ne morejo več obrniti krmla, tudi če bi ga hoteli. Zakaj Rusija nam nič več ne verjame. Mi se nismo zanj niki zavzeli in tudi v Genovi niso naši delegati v njen prilog ust odprli. Rusija niti Českoslovaški ne zaupa, dasi se dr. Beneš z vsemi silami trudi, kako se ugoditi Rusiji, ne da bi zapravil naklonjenost Francije. Toda Rusija dobro ve, da stoji na čelu češkega generalnega štaba francoski general. Pri nas pa je položaj neprimerno slabši. Naša vlada je svoje stališče napram Rusiji dosledno, vselej in v vsakem oziru vseskozi prejudicirala. Ona je na ljubo antanti načeloma zavzela sovražno stališče napram današnji Rusiji, upajoč na vzpostavitev carizma. Ona ni pustila nobenih vrat odprtih, da se zavaruje za slučaj zrušenja antante. Ona je mislila, da je sedanji položaj za večno. Kratkovidna in naravnost samomorilna politika!

Za rešitev položaja ni drugega izhoda nego da se ta vlada zruši in izbrše zadnji

sled po njej iz zgodovine naše nove države. Če ne bo tako, pride naša država v doglednem času med mlinske kamne. Tisti, ki

bodo zmagali, ne bodo dajali pardona. Tako je bilo in tako bo na svetu.

Družni bič za delovno ljudstvo.

Belgrad, 20. aprila. (Izv.) Na današnji seji finančnega odbora se je vršila razprava o davkih v Sloveniji in Dalmaciji. Odbor je sklenil, da se za leto 1922 zviša eksistenčni minimum za osebo dohodnino na 10.000 K. Nato je vladna večina predlagala, da se skrajša rok za pritožbo zoper odmero davkov od 30 na 15 dni ter da se davčnim obvezancem ne bodo več dostavljali plačilni nalogi, marveč bodo obveščeni po razglasih na občinski deski. Jugoslovanski klub in ostali slovenski opozicijski poslanci so v svojih govorih nastopili odločno zoper to nazadnjaško novotarijo, vendar je večina šla preko njihova izvajanja in predloge sprejela.

K temu poročilu bi podali troje pripomb: Da se zviša eksistenčni minimum pri odmeri dohodninskega davka na 10.000 kron, je zahtevala SLS že l. 1919 in 1920. Vrednost denarja pa je tačas padla tako, da svota 10.000 K že zdavna več ne pomeni eksistenčni minimum, ker za ta denar se človek niti enkrat slabo ne obloče. Zato je Jugoslovanski klub že pred pol leta zahteval, da se zviša eksistenčni minimum

na 16.000 K, katere svota pa bo za sedanji položaj že precej premajhna. Delovno ljudstvo ne bo pridobilo od povišanja eksistenčnega minimuma na 10.000 K ničesar. — Skrajno krivično je drugič, da se je skrajšal pritožbeni rok od 30 na 15 dni. So kraji, kjer daleč na okoli ni človeka, ki bi znal napraviti pritožbo. In obdavčenec bo moral tekati od prvega dne, ko bo izvedel za višino davka, od Poncija do Pilata, da bo napravil pritožbo pravočasno. Pa rok 15 dni bi še zadostoval, ako bi dobil obdavčenec obvestilo v roke. Toda tu je tretja — neumnost. Če boš hotel vedeti, koliko davka ti je naložila davčna oblast, boš moral iti na županstvo in iskati na razglasni deski svoje ime. Ali ne bo na tisoče slučajev, v katerih bo ljudstvo šele čez 14 dni izvedelo, da so obdavčenci razglašeni na občinski deski. Jasno je, da ima ta najnovejša centralistična cvetka samo namen, onemogočiti vsako pritožbo zoper še tako krivično odmerjene davke. Zapomnimo si JDS in SKS, ki plete neznosni bič za slovensko ljudstvo!

Redukcija sodnega uradništva na Slovenskem.

Belgrad, 20. aprila. (Izv.) Na današnji seji finančnega odbora se je nadaljevala zadnjič prekinjena razprava o redukciji sodnega uradništva v Sloveniji. Predsednik dr. Veljković je v imenu vladne večine izjavil, da te točke nikakor ne more staviti z dnevnega reda, kakor so slovenski poslanci ponovno zahtevali, da naj odbor po-

čaka, da se vrne pravosodni minister. — Kljub vsem protestom pa je večina nadaljevala razpravo in sklenila, da se od 1256 sodnih uradnikov v Sloveniji odpusti 286 uradnikov. Slovenski poslanci so se nato v znak protesta složno odstranili s seje, finančni odbor pa je razpravljal o proračunu za maj in junij, ne da bi bil kaj sklenil.

Ninčič pred padcem?

Belgrad, 20. aprila. (Izv.) V političnih krogih, ki so blizu ministrskega predsednika Pašića, se govori, da je računati z eventualnim padcem zunanjega ministra dr. Ninčiča. Proti njemu nastopajo predvsem demokrati in nekateri radikali. Pašić sam pa se tudi ne strinja z njegovo politiko. Dočim je Pašić za to, da morajo Ita-

lijani brez nadaljnega izvršiti rapalsko pogodbo, je Ninčič že od nekaj zastopal stališče, da se je treba z Italijani pogajati. V demokratskih krogih se z ozirom na to govori, da bodo v slučaju Ninčičevega odstopa zahtevali demokrati to mesto za sebe.

Konferenca v Genovi.

Boj proti nemško-ruski pogodbi.

Genova, 20. aprila. Francoska delegacija je po navodilih iz Pariza zavzela nasproti nemškoruski pogodbi skrajno odklonilno stališče. Francozi zahtevajo, naj se ta pogodba brezpogojno razveljavi. Barthou odklanja vsak pogovor z nemško ali rusko delegacijo. Posredovalno vlogo sta prevzela italijanski zunanji minister Schanzer in dr. Beneš, ki se trudita z vso vneto, da se najde pot sporazuma.

Nemci svojega odgovora še niso izročili. Zdi se, da bodo pristali na to, da se ne vdeležujejo razprav v komisiji za ruske stvari.

Ruski odgovor na londonsko spomenico.

Genova, 20. aprila. (Izv.) Ruski odgovor na londonsko spomenico navaja škodo, ki so jo povzročile ekspedicije zoper vstaje. Sovjetska vlada priznava ruske predvojne dolge, toda s pridržkom, da se priznajo njene pravice do odškodnine za škodo, ki jo je utrpela Rusija. Sovjeti so izjavili svojo pripravljenost plačati, ako jim zavezniški dovolijo odlog in pa kredite. Branijo se pa priznati odškodnino tujim državljanom, čijih imovina je bila socializirana.

Eksplozija v Bitolju traja dalje.

Belgrad, 20. aprila. (Izv.) O eksploziji municije v Bitolju je bilo izdano uradno poročilo, ki ugotavlja, da je nastala škoda zelo velika in da je okrog 30.000 prebivalcev brez strehe. Število človeških žrtev še ni znano, ker je del mesta, kjer se je pripetila eksplozija, nedostopen, ker razstrelivo eksplozija neprestano v večjih ali manjših časovnih presledkih. Vojaštvo in orožništvo je noč in dan zaposleno pri omejevanju požarov in reševanju prebivalstva. Po zadnjih poročilih se je razstrelivo vnelo samo od sebe. Požari se širijo neprestano. V nevarnosti so velike množice muni-

cije, nakopičene pred oficirskim domom. Bati se je, da eksplozija zaloga municije s solunske fronte, ki se nahaja sredi mesta in pa velika količina granat težkega kalibra, nagromadena na prostem. — Ministrski svet je poslal za prebivalstvo milijon dinarjev za prvo pomoč, vojaška poveljstva pa so odposlala v bitoljsko okolico večje število poljskih kuhinj, ki naj bi skrbele za prehrano nesrečnega prebivalstva. Mesto Bitolj je popolnoma porušeno, glavna krivda pa zadene vojno ministrstvo, ki ni pravočasno shranilo municije, kakor to določajo predpisi.

100 milijonsko dolar-sko posojilo.

Belgrad, 20. aprila. (Izv.) Vlada je pooblastila finančnega ministra, da sprejme ponudbo ameriških bank glede 100 milijonskega posojila naši državi. Vlada smatra za najugodnejšo ponudbo, ki določa, da se izplača 30% v gotovini in ki ne zahteva eksploatacije železnice.

Krščansko delavsko gibanje na Holandskem.

V tajništvu Jugoslovanske strokovne zveze se je včeraj, 20. t. m. zglasil g. dr. C. de Marees van Swinderen iz Haaga (Nizozemska), znan krščanski pisatelj, da se pouči o delavskem gibanju v Jugoslaviji. G. van Swinderen je prišel iz Belgrada, kjer je obiskal Pašića, preko Zagreba, kjer se je zglasil pri Radiću in Zanelli, ter odpotuje iz Ljubljane v Trst in Reko ter od tod v Atene. Van Swinderen je pripovedoval o delavskih razmerah na Holandskem, kjer v zmiraj večji meri zmaga krščanska socialistična misel med delavstvom, medtem ko socialna demokracija dosledno pada. Ta preobrat pa je bil mogoč le, ker v krščanski politični stranki zmaga radikalna socialistična struja in se o razkolu med konservativci in radikalno strujo v krščanskem gibanju skoroda ne more govoriti, ker so konservativci — premalo številni. Radikalno socialistično strujo v krščanskem gibanju vodi Albasser, minister socialne politike, ki ga vsesplošno imenujejo »Weihwasserbolschewik«.

Razdelitev države.

Belgrad, 20. aprila. (Izv.) Ministrski svet je na sinočnji seji razpravljal o vprašanju razdelitve države na oblasti. Po dolgi in zelo burni debati — je bilo razpravljanje o tem predmetu prekinjeno. Ministrski svet ni sprejel rešitve, kakor jo je predlagal odbor štirih ministrov. Ker mora ministrski svet to vprašanje naredbenim potom rešiti najdalje do 28. t. m., se bo razprava nadaljevala na današnji seji. Največje zapreke dela razdelitev Hrvatske.

Iz kotov bančnih špekulantov.

Dunajska »Börse« poroča o umazanih poslih ene največjih srednjeevropskih bank: Dunajskega Bankvereina. Ta banka ima svoje podružnice v Jugoslaviji, Českoslovaški in Mažarski. Tako glavna banka na Dunaju kakor tudi vse njene podružnice so bile že dolgo na sumu, da kršijo veljavne zakonske naredbe o kupčiji z devizami, a niso jim mogli do živga. V zadnjem času je pa počilo skoro istočasno na dveh mestih: na Dunaju in v Zagrebu. Dunajsko glavno banko so zasacili na tem, da je prodala 653 akcijskih orientalskih železnic, ne da bi bila skupiček izročila devizni centrali, kakor zahteva zakon iz leta 1919. Avstrijsko finančno ministrstvo je Bankvereinu napovedalo kazensko ovadbo. Sedaj teče pritožba Bankvereina na upravno sodišče. — Drugo afero ima Bankverein v svoji podružnici v Zagrebu, ki je ena največjih bank v Jugoslaviji in ima svojo podružnico v Belgradu. Zagrebški Bankverein so zasacili na veriženju z dolarji ter mu je vlada za kazni naložila 100.000 dinarjev globe, obenem pa mu odvzela pravico za kupčije z inozemskimi plačilnimi sredstvi. S tem je udarjena tudi Bosenska deželna banka, ki je v rokah Bankvereina. »Börse« namiguje, da se ogromna stavba Bankvereina nevarno maje. Bankverein zaposluje armado 4000 uradnikov in izbrano četo sijajno plačanih ravnateljev. Vsi ti ljudje žive od špekulacije s kapitalom. A to je samo ena banka izmed nešteti v Avstriji in Jugoslaviji — in tudi drugod.

PREISKAVA O EKSPLOZIJ V KAMNIKU.

Belgrad, 20. aprila. (Izv.) Na sinočnji seji ministrskega sveta je poročal vojni minister o eksploziji v Kamniku. Škoda, ki je nastala vsled eksplozije, znaša nad 20.000 Din. Ministrski svet je sklenil, da

osnujeta vojni in notranji minister posebno komisijo, da preišče in ugotovi, kdo je zakrivil to eksplozijo.

Današnja predborza.

Zagreb, 20. aprila. (Izv.) Na današnji predborzi se opaža silno nazadovanje vseh antantnih deviz in valut.

Zürich, 20. aprila. (Izv.) Na današnji predborzi je skočila deviza Zagreb na 1.75 (včeraj 1.66). Ostali kurzi: Budimpešta 0.66, Berlin 1.75, Italija 27.62, London 22.70, Newyork 515, Pariz 47.65, Praga 10.10, Dunaj 0.0675, Varšava 0.14, Holandska 195.

Dunaj, 20. aprila. (Izv.) Na današnji predborzi notira deviza Zagreb 26.00, Berlin 27.25, Italija 416, Praga 152.

Politični dogodki.

+ Tržič. Obrtniki tržiškega okraja so 17. t. m. imeli sestanek obrtne zveze za Tržič in okolico. Na sestanku so soglasno izrekli ogorčenje zoper brezvestne napade dr. Šusteršiča na SLS. Zborovalci so izjavili, da stoje trdno na stališču in programu SLS ter izrekajo Jugoslov. klubu in dr. Korošcu zahvalo in popolno zaupanje.

+ Muslimani in vlada. Po najnovejših poročilih iz Beograda ne namerava vlada vsled dogodkov v muslimanskih organizacijah izvajati nobenih konsekvenc, ker stoji dr. Karamehmedovičeva struja na stališču, da je bil glavni odbor JMO nepristojen za tako dalekosežen sklep, o katerem bo končno odločil odločeval šele zbor zaupnikov, ki ga bo sklicala Jugoslovanska muslimanska organizacija meseca maja. Ta čas pa bi muslimanski desničarji podpirali vlado, demisijski muslimanskih ministrov pa bi se ne vzela na znanje. Ker pa vladni krogi računajo, da bo tudi na zboru zaupnikov prodrla dr. Spahova avtonomistična struja, forsirajo vkljub temu pregrupacijo vlade. Napoln oficielno povabilo so dobili zemljoradniki, ki pa vstop v vlado odklanjajo; Beninova skupina pa je za ceno enega ministra in za ceno sprememb nekaterih točk agrarne reforme pripravljena sodelovati v vladi. O nastali situaciji je včeraj sklepal ministrski svet, ne da bi bil prišel do zaključka. Najbrže bodo o stvari razpravljali in odločali klubi vladnih strank. Dr. Spahovi pristaši delajo na deželi veliko propagando za avtonomistično politiko in računajo, da bo zbor zaupnikov gotovo obsodil politiko desničarjev.

+ Teror ruskih caristov v Beogradu. Berlinski list ruskih emigrantov »Golos Rosiji« priobčuje sledeče značilno pismo iz Beograda, ki ga piše ruski emigrant o počenjanju generala Wrangla med jugoslovansko rusko emigracijo: »Tukaj vlada strohovitno sovraštvo. Vse misli na maščevanje. Nadejajo se, da se započne iz Jugoslavije vsak čas oborožen napad. General Wrangel pregleduje in zbira svoje ljudi. Registrira jih po celi širni Srbiji. Če kdo izjavi, da ne mara sodelovati pri pohodu proti Rusiji, mu odvzemo materijelno podporo jugoslovanske vlade. Poleg tega prete Wranglovi agentje, da bo vsakomur prepovedan povratak v Rusijo in da pride vsak na »črno listo«, kdor bi se ne pridružil pohodu. Nekateri groze celo, da bodo take pregnali iz Jugoslavije. Vkljub temu je pa malo ljudi, ki bi se hoteli podati z Wranglom zoper Rusijo, in vendar se zapisujejo v baronovo armado, ker se

morajo, ne da bi jim kdo nudil pomoč in varstvo. Upisujejo se v Wranglovo vojsko v nadi, da se je iznebe ob prvi priliki. Srbske oblasti gredo vsepovsod na roke Wranglovim organom. Tako n. pr. je Rusom onemogočeno vsako potovanje brez njihovega odobrenja. Glavni Wranglov pomagač je neki Rus Tarasevič, ki se mu je posrečilo priti v službo srbske policije. Vobče imajo Rusi v Jugoslaviji vse pravice, ako so za Wrangla, ako pa niso z njim, so popolnoma brezpravni.

Dnevni dogodki.

— Iz Rusije se vračajo. Iz Križev pri Trziču nam piše prijatelj: Vaše poročilo dne 17. t. m. o naših ujetnikih je popolnoma resnično. To potrjujejo pripovedovanja vrtnivšega se ujetnika — tehničnega uradnika — ki se je oglasil pri nas o Veliki noči. (Ime Vam sporočim, ker mi je izpadlo iz spomina.) Drugi je iz Begun pri Cerknici. Imenovan je prinesel seboj sliko nekaterih v Mezopotaniji v angleškem taborišču nahajajočih se Slovencev. Na tej sliki so domači spoznali svojega sorodnika Franceta Fajfarja iz Sebenj, o katerem je pripovedoval že Pečnik iz Škofje Loke. (Glej dotično številko »Novega Časa«.) France Fajfar je bil že l. 1914. proglašen za mrtvega. Medtem sta mu umrla oče in mati. Ko se je gori imenovani ujetnik dne 21. oktobra lanskega leta odpravil iz ujetniškega taborišča, je bil Fajfar živ in zdrav. Tam je tudi pustil še živega in zdravega Franceta Grašiča iz Golnika pri Trziču, ki se doma že od l. 1914. pogreša. — Tudi ta je kakor Pečnik pripovedoval, da se našim vojakom v Mezopotaniji sicer ne godi ravno slabo, da pa bi vsi radi domov, a nimajo denarja, država pa za nje ne stori nič. Sedaj je treba odločno podrežati, da se ti naši rojaki vrnejo v domovino iz babilonske sužnosti!

— O eksploziji v Kamniku so se razgovarjali ministri v Beogradu. Ker poročila iz Kamnika govore o zločinu, so gospodje ministri sklenili poslati v Kamnik preiskovalno komisijo. Tej komisiji priporočamo, naj preiskuje sledeče: Kdo je ukazal posekati živi zid velikih dreves med posameznimi objekti? To drevje je prejšnja uprava nalašč zasadila, da se tako omeji nevarnost eventualnih eksplozij v posameznih objekti. Kdo je prodal ta drevesa? Kdo vodi tehnična dela v smodnišnici in kdo je odgovoren za nje? Ali ni izključeno, da se oseba kakega višjega čina, ki pa je brez strokovne kvalifikacije, vlika v odredbe odgovornih strokovnjakov? Ker je požar nastal v sušilnici eksplozivnega prahu, naj se dožene tudi, koliko vrst prahu se je tam tedaj sušilo! Pri različni kakovosti tega prahu je treba za vsako vrsto prahu posebej temperirane toplote. Ali se ni sušilo več vrst prahu, vsled česar se je občutljivejši prah vnel že pri manjši toploti? Ker se je svoj čas vsaka vrsta prahu posebej sušila, naj se preišče, če in kdo je morda ukazal, naj se suši obenem več vrst prahu. Tisti, ki je to eventualno odredil, gotovo ni bil strokovnjak. Še le potem, ko se vse to nepobitno dožene, naj preiskovalna komisija načne poglavje o protidržavnem zločinu!

— Obrtna zveza za Tržič in okolico vabi na prihodnji sestanek, ki bo 30. aprila v prostorih g. Ruecha v Trziču. Vabljeni so vsi obrtniki, člani in nečlani!

— Otvoritev mostu v Veržeju. Ministrski svet je določil, da se poljedelski in

minister za javna dela udeležita slavnostne otvoritve mostu preko Mure pri Veržeju, ki se vrši v nedeljo 23. t. m.

— Požar na Vrhniki. Dne 17. t. m. ob polnoči je začelo goreti v lopi notarja Komatarja na Vrhniki št. 33. Požarnim brambam z Vrhnike, Stare Vrhnike in iz Verda se je posrečilo ogenj omejiti. Komatarju je zgorelo poljsko orodje, oprema, kočija, lopa in hlev. Škoda znaša 400.000 K. Živino so rešili.

Ljubljanski dogodki.

Iz črnih bukev Ljubljane. V sv. Florijana ulici št. 24 ima trgovino in gostilno ter prenočevališče Ana Brenčič. Nesrečno srečen slučaj je hotel, da je poklicana oblast zaznala, da je omenjena ženska popolnoma nesposobna za gostilniško in trgovinsko obrt, da prodaja pokvarjena živila in da se bavi tudi z drugimi temnimi nedovoljenimi posli. Na podlagi teh težkih obdolžitvev je poslalo ljubljansko tržno nadzorstvo včeraj na lice mesta posebno preiskovalno komisijo, ki si je ogledala vse obratne prostore gostilne in trgovine in ugotovila naravnost strašno zanikarnost, nesnažnost in skrajno malomarnost. Iz tozadevnega uradnega poročila posnemamo, da vlada v gostilniški sobi grozen smrad. Vsi kozarci so umazani in neočiščeni, v kuhinji je velik nered, na posodah se drže ostanki jedil od več tednov nazaj. V trgovini se nahajajo gnile klobase, plesnive potice, fige in moka polne podganjih odpadkov. V drugih predalih pa so obrezane kosti, plesnjava svinjina in odpadki piščancev. Vsepovsod pa je pomešano med jedila skrajno umazano in nesnažno žensko perilo. V sobi za natakarico, v prenočevalnici in v sobi za gostilničarko vlada nepopisna nesnaga. Nočne posode, skodelice, umazano perilo itd., itd. Priče so potrdile, da so donášali sumljivi ljudje z dežele klobase iz mrhovine po znanih ceni, da so se shajali v gostilni in prenočišču sumljivi parčki, in da se je Ana Brenčič preživljala na ta račun. Komisija je na podlagi uradno dognanih dejstev predlagala, da se omenjeni vzame gostilniška in trgovinska koncesija, da se ji zasežejo odvisni lokali in da se ovadi radi gojenja nemoralnosti in radi prodajanja pokvarjenih živil državnemu pravdnstvu. — K temu bi mi pripomnili, da je v Ljubljani še dokaj podobnih brlogov, ki bi jih bilo treba preiskati, zapreti in oddati v boljše roke in svrhe.

Iz Košnja mestnih potov in stradanov na Illovi, Hauptmanci in Črni vasi se odda v nedeljo dne 23. aprila 1922 ob 3. uri

popoldne. Košnja mestnih potov in stradanov v Trnovskem predmestju in travniku in njive na ljubljanskem Gradu pa v ponedeljek dne 24. aprila t. l. t. j. na sv. Jurija dan ob 10. uri popoldne v zakup. Zbirališče ponudnikov za košnja stradanov in potov v Črni vasi, Hauptmanci in Illovi pri šoli na Barju oziroma pri Vidmarju na Izanski cesti. Zbirališče ponudnikov za pota in stradone v Trnovskem predmestju in za travnike in njive na ljubljanskem Gradu pri mitnici na Opekarski cesti poleg mostu čez Mali graben.

Iz Najdeno. Veliko soboto je bila najdena srebrna torbica. Dobi se v Soteski št. 4, I. nadstr.

Iz Tatvine. V času od 16. do 19. t. m. je bilo ukradeno Dečman Josipu iz Cerkevne ulice 21 šest bankovcev po 100 Din iz zaklenjenega kovčka. — Hišnici Mariji Dereani iz Strosmajerjeve ulice št. 3 obleke in perila v vrednosti 1000 K. Osebo, ki je tatvine sumljiva, policija že zasleduje.

Iz trboveljskih revirjev.

Skupina Rudarske Zveze v Hrastniku je nabrala za stavkajoče delavce v Westnovi tovarni v Celju znesek 200 K. Tovarišem-darovalcem iskrena hvala. Posnemajte!

Mariborske novice.

Shod krščanske ženske zveze. Zadnjo nedeljo v aprilu, t. j. 30. t. m. se vrši v dvorani J. S. Z. shod Krščanske ženske zveze v Mariboru. Pričetek ob 5. uri popoldne. Udeležba za vse članice obvezna. Naj takrat ne manjka nobena krščanska žena, a povabi pa naj tudi svoje tovarišice.

Naša društva.

d Šišenske prosvetno društvo priredi v ponedeljek dne 24. aprila 1922 točno ob 8. uri zvečer v salonu gostilne Reininghaus (poleg Keršičeve gotilne) poučno predavanje s skloptičnimi slikami o francoski revoluciji. Člani in prijatelji društva se vabijo k obilni udeležbi. Vstop prost. — Predsednik.

d Sentiakovski Orel. Na belo nedeljo se vpizori v Ljudskem domu ob 8 zvečer veseliga v treh dejanjih »Charleyeva teta«. Vstopnice se dobe v predprodaji v trgovini gospe Češnovar, Stari trg št. 16 v nedeljo 23. aprila pa v Sentiakovskem prosvetnem društvu, Sv. Florijana ulica 15

Izdaja konzorcij »Novega Časa«. Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Tovariši!

Ali ste že storili svojo dolžnost? Ali ste že naročili dnevnik

Novi čas?

Ali ste že pridobili vsaj po enega novega naročnika? Delujte neumorno, da se razširi in da se po njem razširijo ideje krščanskega socializma v vsako kočjo!

Konsumenti!

Organizacija konsumentov je danes bolj potrebna ko kedaj prej. Naša organizacija je

I. ljubljansko delavsko konsumno društvo
v Ljubljani, Kongresni trg 2.

Podružnice po vseh delih Slovenije. — Člani se sprejemajo v osrednji pisarni na Kongresnem trgu ali pri poslovođstvih posameznih podružnic.

Tunel.

Roman. Spisal Bernhard Kellermann. — Poslovenil Peter Makar.

Življenje je bilo vroče in brzo, pobesnelo in ubijajoče, prazno, brezumno. Tisoči so ga zavrgli. Novo melodijo, če smemo prositi, ne pa stare drajne!

In Allan je dal novo pesem! Pesem iz železa in praskelajočih električnih isker; razumel so jo: bila je pesem njihovega časa in slišali so njen neizprosni laht nad svojimi glavami v drdrajočih vlakih zračne železnice.

Ta mož jim ni obetal prestolov v nebesih, ni trdil, da je za človeško dušo sedmero nebes. Ta mož ni sleparil s končno prošlimi ali neugotovljivimi prihodnjimi stvarmi, mož je bil sedanost sama. Obljubil je nekaj, kar si lahko prijel, kar je lahko vsakdo razumel: luknjo je hotel vrtati skozi zemljo, to je bilo vse!

Toda vkljub tej priprosllosti je vsakdo spoznal, kako neskončno drzen je bil projekt tega moža. In: obsevali so ga milijoni.

Najprej je denar »malega človeka« je narahlo kapljal, nato pa prihrumel v velelokkih. Skozi New-York, Chikago, San Francisko, celo Ameriko je zvenela beseda »tunelske obveznice«. Govorili so o delnicah Viktorija-Rand-rudnikov, Continental-Radium-delnih, ki so lastniku prinesle bogastvo. Tunelske obveznice bodo lahko vse, kar je dosedaj bilo, kratkomalo pustile za seboj. Bodo lahko —! O, go on — naprej, da, in ljudje so potrebovali kajti ni šlo več za fisoč dolarjev gori ali doli, šlo je za to, da si se zavaroval na starost, preden ti začno izpadati zobje.

Tedne in tedne je valovil velelok ljudi čez granitne stopnice sindikalovega poslopja. Dasi si obveznice prav lahko kupil na tisoč drugih krajih, jih je vendar vsakdo hotel imeti od vira, sveže. In videl si kočijaže, šoferje, natakarje, izvezovalnike iz dvigal, pisarje, pro-

dajačice, rokodelce, tatove, žide, kristjane, Američane, Francoze, Nemce, Ruse, Poljake, Armence, Turke, vse narodnosti, vse različne polti, kako so se drenjali okoli sindikalove palače ter razvneli v pogovoru o obveznicah, rudnikih, dividendah in dobičku. Denar si vonjal v zraku! Ali ni bilo, kakor da dežuje solidni denar, da padajo solidni dolarski bankovci izpod sivga zimskega neba na Wallstreet?

Nekatere dni je bil naval tako silen, da uradniki niso imeli časa, da bi prevzeli denar uredili. Pri moji veri, bilo je tako kakor v davnih dneh Franklinovega sindikata, v dneh pokojnega »520 odstotnega Millerja«. Uradniki so denar kar metali za seboj na tla. Do gleženjev so brodili po denarju in sluge so ga neprestano ilačili v koše za perilo ter odnašali. Denarna povoden, ki ni upadala, temveč vedno naraščala, je vkresala v obeh onih, ki so se liščali k blagajniškim linam, blesk blazne pohlepnosti. Samo eno pest — kolikor bi mogli enkrat pograbili — in oni, zdaj številke, motorji, avtomati, stroji, bi bili ljudje. V glavi so čutili omotico kakor po preokropani noči ter odhajali pijani od sanj z vročico v očeh: kakor milijonarji.

V Chikagu, St. Louisu, Frisku, v vseh večjih ali manjših mestih Držav so se odigravali enaki prizori. In ni bilo farmerja, ne pastirja, ne rudarja, ki ne bi spekuliral z obveznicami A. T. S.

In tunel je požiral, tunel je lokal denar kakor neznanška pošast iz predpotopne dobe. Na obeh straneh oceana je lokal.

5.

Veliki stroj je drvel v svoji skrajni brzini in Allan je skrbel, da je tempo ohranil. Njegovo načelo je bilo, da se more napraviti vse v polovici časa, kakor pa sam človek misli. Vsak človek, ki je z njim prišel v dotiko, je nezavedno stopil v njegov tempo. To je bila Allanova moč.

Dvaintridesetmestropni človeški pami iz železa in

belona je vonjal po znoju in delu od zaklopov v podzemlju gori do Marconijeve postaje na ploski stehi. V njegovih osemsto celicah je mrgolelo uradnikov, pisarjev in tipkaric. Njegovih dvajset dvigal je švigalo ves dan gorindol. Imel si verižna dvigala, v katere si skočil, ko so drvela mimo. Nekatera dvigala, ki se niso ustavila pred desetim ali dvajsetim nadstropjem, D-dvigala, eno dvigalo je švigalo brez postaje do zadnjega nadstropja.

Niti kvadratnega metra vseh dvaintridesetih nadstropij nisi našel, ki bi ne bil uporabljen. Pošta, brzojav, blagajne, centrale za vrhnje in podzemne gradbe, elektrarne, gradbene centrale za mesta, stroje, ladje, železo, jeklo, cement, les. Pozno v noč je stalo poslopje kakor bajno razsvetljen stolp v pesnem, zvencečem broadwayskem vrvežu.

Preko vseh štirih zgornjih nadstropij se je razprostirala velika, po Hobbyju zamišljena reklamna tabla, ki jo je tvorilo na tisoče barvasih žarnic, Velikanski zemljevid Atlantskega oceana, obrobjen z barvami stars and stripes — zvezdnatega praporja Zedinjenih Držav. Atlantik — modre, neprestano drhteče valovite črte, na levi Severna Amerika, na desni Evropa z britanskimi otoki, kompaktne, blesteče zvezdne skupine. Tunnel-City, Biskaya, Azori, Bermuda in Finisterra gruča rubinastih luči, ki so slepile kakor žaromeli. Na oceanu, nekoliko bliže Evropi parnik, popolnoma posnet v lučih. Ta parnik se pa ne more ganiti z mesta. Pod modrimi valovitimi črtami je z rdečimi žarnicami označena rahla krivulja, ki drži preko Bermude in Azorov v Spanijo in Francijo: tunel. Skozi tunel pa drve neprestano ognjeni vlaki med celinama semlerja. Vlaki s šestimi vagoni, po presledkih petih sekund! Meglikast sij izžareva iz blesteče table, ki sloni na mirnih, samozavestnih, velikanskih, širokih, snežnobelih črkah: Atlantik-tunel.

Walje.